

VIJEĆE EUROPE

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET KLJAJIĆ PROTIV HRVATSKE

(Zahtjev br.22681 /02)

PRESUDA

STRASBOURG

17. ožujka 2005.

*Ova će presuda postati konačnom pod okolnostima utvrđenim u članku 44.
§ 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.*

U predmetu Kljajić protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

- g. C.L. ROZAKIS, *predsjednik*,
 - g. L. LOUCAIDES,
 - gđa F. TULKENS,
 - gđa N. VAJIĆ,
 - gđa S. BOTOCHAROVA
 - g. A. KOVLER,
 - g. D. SPIELMANN, *suci*,
 - i g. S. NIELSEN, *tajnik Odjela*,
- nakon vijećanja zatvorenog za javnost 24. veljače 2005.,
donosi sljedeću presudu koja je donesena tog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovom predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 22681/02) protiv Republike Hrvatske kojeg je hrvatski državljanin g. Mirko Kljajić ("podnositelj zahtjeva") podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Konvencija") dana 21. svibnja 2002. godine.

2. Hrvatsku je Vladu ("Vlada") zastupala njena zastupnica, gđa L. Lukina-Karajković.

3. 10. rujna 2003. godine Sud je odlučio Vladu obavijestiti o zahtjevu. Primjenjujući članak 29. stavak 3. Konvencije odlučio je istovremeno ispitati osnovanost i dopuštenost tog prigovora.

ČINJENICE**I. OKOLNOSTI PREDMETA**

4. Podnositelj zahtjeva je rođen 1951. godine i živi u Karlovcu, Hrvatska.

5. Dana 11. studenoga 1991. godine nepoznati je počinitelj digao u zrak poslovni prostor u Karlovcu koji je podnositelj zahtjeva imao u zakupu.

6. 10. studenoga 1994. godine podnositelj zahtjeva je pokrenuo građanski postupak protiv države pred Općinskim sudom u Zagrebu, tražeći naknadu štete. Svoj je zahtjev temeljio na članku 180. Zakona o obveznim odnosima.

7. 17. siječnja 1996. godine Sabor je donio izmjenu Zakona o obveznim odnosima („Izmjena iz 1996. godine“) kojom je propisano da se, do donošenja posebnog propisa o toj materiji, prekidaju svi postupci koji se vode radi naknade štete nastale kao posljedica terorističke djelatnosti.

8. 14. veljače 1996. godine Općinski je sud prekinuo postupak na temelju Izmjene iz 1996. godine.

9. 14. srpnja 2003. godine Sabor je donio Zakon o odgovornosti za štetu nastalu uslijed terorističkih akata i javnih demonstracija („Zakon o odgovornosti iz 2003.“).

10. Na temelju Zakona o odgovornosti iz 2003. dana 19. studenoga 2003. godine Općinski je sud nastavio postupak i, istovremeno, odbacio tužbu podnositelja zahtjeva proglašivši se nenadležnim u tom predmetu. Podnositelj zahtjeva nije se žalio na ovu odluku.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO

11. Mjerodavni dio Zakona o obveznim odnosima (*Narodne novine, br. 53/1991, 73/1991, 3/1994, 7/1996 i 112/1999*) predviđa kako slijedi:

Članak 180., stavak 1.

(1) Za štetu nastalu smrću, tjelesnom povredom ili oštećenjem odnosno uništenjem imovine fizičke osobe uslijed akata nasilja ili terora te prilikom javnih demonstracija i manifestacija odgovara društveno-politička zajednica čiji su organi po važećim propisima bili dužni spriječiti takvu štetu.“

12. Mjerodavni dio Zakona o izmjeni Zakona o obveznim odnosima (*Narodne novine, br. 7/1996, „Izmjena iz 1996“*), glasi kako slijedi:

Članak 1.

“U Zakonu o obveznim odnosima (“Narodne novine”, broj 53/91, 73/91 i 3/94) članak 180. briše se.”

Članak 2.

«Postupci za naknadu štete pokrenuti po odredbama članka 180. Zakona o obveznim odnosima, prekidaju se.

Postupci iz stavka 1. ovoga članka nastaviti će se nakon što se donese poseban propis kojim će se urediti odgovornost za štetu nastalu uslijed terorističkih akata.»

Ovaj je zakon stupio na snagu 3. veljače 1996. godine.

13. Mjerodavni dio Zakona o parničnom postupku (*Narodne novine, br. 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01*) propisuje:

Članak 212.

“Postupak se prekida:

...

6) kad je to drugim zakonom određeno.”

14. Zakon o odgovornosti za štetu nastalu uslijed terorističkih akata i javnih demonstracija (*Narodne novine br. 117/2003, “Zakon o odgovornosti iz 2003.“*) propisuje, *inter alia*, da država treba naknaditi samo štetu koja je posljedica smrti, tjelesne povrede ili oštećenja

zdravlja. Svu naknadu štete na imovini treba tražiti prema Zakonu o obnovi. Članak 10. propisuje da se nastavljaju svi postupci prekinuti na temelju Izmjene iz 1996. godine.

Ovaj je zakon stupio na snagu 31. srpnja 2003. godine.

15. U svojoj presudi Rev-276/04-2 od 8. travnja 2004. godine Vrhovni je sud presudio, odbijajući zahtjev tužitelja, da, nakon stupanja na snagu Zakona o odgovornosti iz 2003. godine država više nije odgovorna za štetu nastalu uništenjem poslovnih prostorija tužitelja (odvjetnički ured) koji su u zrak digli nepoznati počinitelji.

16. Mjerodavni dio Zakona o obnovi (*Narodne novine*, br. 24/1996, 54/1996, 87/1996 i 57/200) propisuje, *inter alia*, da država, pod određenim uvjetima, daje vlasnicima imovine koja je bila uništena tijekom rata pomoć u obnovi (samo stanova i obiteljskih kuća). Zahtjev treba podnijeti nadležnom ministarstvu.

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. STAVKA 1. KONVENCIJE

17. Podnositelj zahtjeva je prigovorio da je donošenja Izmjene iz 1996. godine u Saboru povrijedilo njegovo pravo na pristup sudu iz članka 6, stavka 1 Konvencije, koji glasi kako slijedi:

“Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi...svatko ima pravo...da sud...u razumnom roku ispita njegov slučaj.“

A. Dopuštenost

1. Sukladnost *ratione temporis*

18. Vlada je tvrdila da bi se domaće vlasti moglo smatrati odgovornima samo za događaje koji su se zbili nakon 5. studenoga 1997. godine, datuma stupanja na snagu Konvencije u odnosu na Hrvatsku.

19. Podnositelj zahtjeva nije dostavio primjedbe o ovom pitanju.

20. Sud primijećuje da je postupak podnositelja zahtjeva *de facto* prekinut 3. veljače 1996. godine kad je stupila na snagu Izmjena iz 1996. Prema toj Izmjeni, Općinski sud u Zagrebu nije mogao nastaviti postupak. Dana 14. veljače 1996. godine Općinski sud u Zagrebu formalno je donio svoju odluku o prekidu postupka. Postupak podnositelja zahtjeva nastavljen je tek 19. studenoga 2003. godine, na temelju Zakona o odgovornosti iz 2003. godine. Slijedi da se situacija na koju se žalio podnositelj zahtjeva nastavila nakon što je Hrvatska ratificirala Konvenciju 5. studenoga 1997. godine. Prema tome, Sud je nadležan *ratione temporis* ispitati zahtjev ukoliko se tiče prekida postupka podnositelja zahtjeva nakon 5. studenoga 1997. godine.

2. Status podnositelja zahtjeva kao žrtve

21. Vlada je tvrdila da podnositelj zahtjeva ne može tvrditi da je žrtva u smislu članka 34. Konvencije, budući je 14. srpnja 2003. godine Sabor donio Zakon o odgovornosti iz 2003. koji je propisao da će se nastaviti postupci prekinuti na temelju Izmjene iz 1996. godine.

22. Podnositelj zahtjeva nije se slagao s Vladom. Istakao je da je 19. studenoga 2003. godine Općinski sud odbacio njegovu tužbu zbog nenadležnosti te da se stoga ne može tvrditi da je nakon donošenja Zakona o odgovornosti iz 2003. godine on imao pristup sudu.

23. Sud smatra da status podnositelja zahtjeva kao žrtve može ovisiti o naknadi koja se dosuđuje na domaćoj razini na temelju činjenica na koje se on ili ona žale pred Sudom (vidi odluke Komisije *Andersen v. Denmark*, br. 12860/87, i *Frederiksen and Others v. Denmark*, br. 12719/87 od 3. svibnja 1998; *Norman v. Denmark* (dec.), br. 52620/99, 20. ožujak 2003.) i o tome jesu li domaće vlasti priznale, bilo izričito ili u biti, povredu Konvencije. Samo kad su ispunjena ta dva uvjeta tada supsidijarna narav zaštitnog mehanizma Konvencije sprečava ispitivanje zahtjeva (vidi presudu *Eckle v. Germany*, od 15. srpnja 1982. Series A br. 51, str. 32, §§ 69 *et seq.*, i *Jensen v. Denmark* (dec), br. 48470/99, ECHR 2001-X).

24. Sud primijećuje činjenica da je podnositelj zahtjeva bio lišen pristupa sudu u razdoblju između veljače 1996. i srpnja 2003. nije među strankama sporna. Međutim, navodnu povredu nije priznala niti jedna odluka domaćih sudova, niti je podnositelj zahtjeva za nju dobio ikakvu naknadu.

25. U takvim okolnostima Sud nalazi da podnositelj zahtjeva može tvrditi da je žrtva povrede prava na pristup sudu kako je ono zajamčeno člankom 6. stavkom 1. Konvencije. Slijedi da prigovor Vlade treba odbaciti.

3. Zaključak

26 Sud primijećuje kako zahtjev nije očigledno nedopušten u smislu članka 35. § 3. Konvencije. Nadalje primijećuje da nije nedopušten niti po jednoj drugo osnovi. Stoga ga treba proglasiti dopuštenim.

B. Osnovanost

27. Vlada je tvrdila da činjenica da je sud prekinuo postupak na temelju Izmjene iz 1996. godine nije ugrozila samu bit prava podnositelja zahtjeva na pristup sudu jer je postupak bio prekinut samo privremeno, do donošenja novog zakona. Donošenjem Zakona o odgovornosti iz 2003. godine, podnositelju zahtjeva dan je pristup sudu.

28. Podnositelj zahtjeva osporio je navode Vlade da mu je nakon što je Zakon o odgovornosti iz 2003. stupio na snagu dan pristup sudu. U tom je pogledu ponovio da je 19. studenoga 2003. godine Općinski sud odbacio njegovu tužbu zbog nenadležnosti.

29. Sud ponavlja da članak 6. stavak 1. obuhvaća „pravo na sud“, čiji je jedan vid pravo na pristup, naime pravo pokrenuti postupak pred sudom u građanskim pravima, (vidi presudu *Golder v. the United Kingdom*, od 21. veljače 1975. , Series A, br. 18, str. 13-18, §§28-36).

30. Međutim, ovo pravo nije apsolutno, već može podlijegati ograničenjima. Podrazumijeva se kako su ona dopuštena jer pravo na pristup po samoj svojoj naravi zahtijeva uređenje od strane države. U tom pogledu države ugovornice uživaju određenu slobodu procjene, iako konačnu odluku o poštivanju zahtjeva iz Konvencije donosi Sud. On mora utvrditi da primijenjene granice ne ograničavaju ili smanjuju pristup koji je ostavljen pojedincu na način ili u mjeri da bi time bila narušena sama bit prava. Nadalje, ograničenje neće biti u skladu s člankom 6. stavkom 1. ako nema legitimni cilj i ako ne postoji razumni odnos razmjernosti između upotrijebljenih sredstava i cilja koji se nastoji ostvariti (vidi presudu u predmetu *Stubbings and Others v. the United Kingdom* od 22. listopada 1996., *Reports of Judgements and Decisions* 1996-IV, str. 1502, stavak 50.).

31. Okrećući se ovome predmetu, Sud primijećuje da je postupak podnositelja zahtjeva bio *de facto* prekinut od 3. veljače 1996., dana kad je Izmjena iz 1996. stupila na snagu do barem 31. srpnja 2003. kad je stupio na snagu Zakon o odgovornosti iz 2003., tj. tijekom razdoblja od sedam i pol godina, od kojih je nekih pet godina i šest mjeseci bilo nakon stupanja na snagu Konvencije u odnosu na Hrvatsku 5. studenog 1997. godine. Istina je da je

nakon toga Općinski sud odbacio zahtjev podnositelja zahtjeva smatrajući da nakon novog zakona više nije bio nadležan postupati po njemu. Sud, međutim podsjeća da se podnositelj zahtjeva nije žalio protiv odluke Općinskog suda od 19. studenog 2003. i da ne može spekulirati o ishodu takve žalbe.

32. U svakom slučaju Sud smatra, u skladu sa svojom sudskom praksom (vidi *Kutić v. Croatia*, br. 48778/99, § 33, ECHR 2002-II i *Multiplex v. Croatia*, br. 58112/00, §55, 10. srpnja 2003.) da dugačko razdoblje tijekom kojega je podnositelj zahtjeva bio spriječen da mu o njegovom zahtjevu građanske naravi odluče domaći sudovi kao posljedica zakonodavne mjere predstavlja povredu članka 6., stavka 1. Konvencije.

Stoga je došlo do povrede članka 6. Konvencije

II. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

33. Članak 41. Konvencije predviđa:

"Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci."

A. Šteta

34. Podnositelj zahtjeva je zatražio 242.659,86 EUR na ime materijalne štete. Objasnio je da bi taj iznos trebao pokriti stvarnu štetu na njegovoj imovini kao i izgubljenju dobit. Također je zatražio 15.000 EUR na ime nematerijalne štete.

35. Vlada je smatrala da je iznos koji je podnositelj zahtjeva zatražio prekomjeran. Zatražili su da Sud procjeni iznos pravedne naknade koji treba dosuditi, ako bude utvrđena povreda, na temelju svoje sudske prakse u sličnim predmetima.

36. Sud ne opaža nikakvu uzročnu vezu između utvrđene povrede i navodne materijalne štete. Stoga odbija taj zahtjev.

37. S druge strane, Sud smatra da je podnositelj zahtjeva pretrpio moralnu štetu, koja se ne može naknaditi samim utvrđenjem povrede Konvencije. Temeljeći svoju procjenu na pravičnoj osnovi i imajući na umu okolnosti predmeta Sud podnositelju zahtjeva dosuđuje 3.500 EUR kao naknadu nematerijalne štete, uvećane za sve poreze koje bude potrebno zaračunati.

B. Troškovi i izdaci

38. Podnositelj zahtjeva je zatražio i 1.212,32 EUR za troškove i izdatke nastale pred domaćim sudovima i 1.500 EUR za one nastale pred Sudom.

39. Prema sudskoj praksi Suda, podnositelj zahtjeva ima pravo na naknadu svojih troškova i izdataka ukoliko se dokaže da su stvarno i nužno nastali i da su bili razumni glede količine. U ovom predmetu, uzimajući u obzir informacije koje ima i naprijed navedene kriterije, Sud primijećuje da u spisu ne postoji niti jedan element koji bi sugerirao da je podnositelj zahtjeva pretrpio, pred domaćim sudovima, bilo kakve dodatne troškove i izdatke zbog toga što nije imao pristup sudu (vidi naprijed naveden *Multiplex v. Croatia*). Sud stoga odbija zahtjev za naknadu troškova i izdataka u domaćem postupku i smatra razumnim podnositelju zahtjeva dosuditi 500 EUR za postupak pred Sudom, uz sve poreze koje bude potrebno zaračunati.

C. Zatezna kamata

40. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *proglašava* zahtjev dopuštenim;

2. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije;

3. *presuđuje*

(a) da tužena država podnositelju zahtjeva treba, u roku od tri mjeseca od dana kad presuda postane konačnom u skladu s člankom 44. stavkom 2. Konvencije, isplatiti slijedeće iznose koje treba pretvoriti u nacionalnu valutu tužene države prema tečaju važećem na dan namirenja:

(i) 3.500 EUR (tri tisuće pet stotina eura) na ime nematerijalne štete;

(ii) 500 EUR (pet stotina eura) na ime troškova i izdataka

(iii) sve poreze koje bude trebalo zaračunati

(b) da se od proteka naprijed navedena tri mjeseca do namirenja na naprijed navedeni iznos plaća obična kamata prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećana za tri postotna boda;

4. *odbija* ostatak zahtjeva podnositelja zahtjeva za pravednu naknadu.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 17. ožujka 2005. u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Søren NIELSEN
Tajnik

Christos ROZAKIS
Predsjednik